

**รูปแบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อดำเนินงานตามแนวทางการบริหาร
สู่ความเป็นเลิศ สำหรับสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

ศรัทธน์ ทิพย์พ่อง

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**

พ.ศ. 2556

**Administrative Model and Mechanism for Performance Excellence
for Home Economics Program in Rajabhat University**

Satarat Tipphong

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Doctor of Philosophy Program in Education Management
Department of Education Management
Collage of Education Sciences, Dhurakij Pundit University**

2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ และดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ช่วยให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไขอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินดารัตน์ ดร.ประสิทธิ์ เจียวศรี ดร.พิณสุดา ลีธีรรังศรี และ ดร.ดิเรก วรรณเสียว ที่กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบและให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ทำให้งานวิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านตามรายชื่อในภาคผนวก ที่เสียสละเวลาให้ผู้วิจัยได้ปรึกษา ให้สัมภาษณ์และสนทนาเชิงลึก การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และร่วมตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและกลไกการบริหารฯ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และอาจารย์พิเศษประจำรายวิชาหลักสูตรศึกษาศาสตร ศึกษบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อผู้วิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านในวิทยาลัยครุศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยเหลือในการจัดการประชุมและการสัมมนาวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีที่สนับสนุนทุนการศึกษา ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยใช้เวลาศึกษาวิจัย และเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเพื่อนๆ ร่วมรุ่น พี่-น้องที่ศึกษาในสาขาการจัดการการศึกษา ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา คุณสมศักดิ์ เกิดประเสริฐ คุณรัตนา เกิดประเสริฐ ที่ให้ความรักและความห่วงใยตลอดมา รวมทั้ง คุณรัตน์ ทิพย์ผ่อง และ ด.ช.ศิริสิทธิ์ ทิพย์ผ่อง สามี และลูกชายผู้เป็นที่รัก ซึ่งคอยสนับสนุน ช่วยเหลือ เอาใจใส่ตลอดเวลา รวมทั้งญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ศตวรรษ ทิพย์ผ่อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.4 นิยามศัพท์.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการสร้างรูปแบบ.....	11
2.2 แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดการคุณภาพ...	14
2.3 การบริหารคุณภาพในประเทศไทย	33
2.4 การบริหารคุณภาพภาครัฐในระบบราชการไทย.....	42
2.5 การบริหารคุณภาพและระบบการประกันคุณภาพ	
ทางการศึกษาในประเทศไทย.....	58
2.6 คหกรรมศาสตร์และการจัดการการศึกษาคหกรรมศาสตร์ในประเทศไทย	64
2.7 การบริหารและการประกันคุณภาพทางการศึกษาในสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์.....	81
2.8 แนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับระบบ.....	93
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ.....	128
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	137
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	137
3.2 แหล่งข้อมูลในการวิจัย.....	140
3.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	141

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษา.....	149
4.1 ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบและ กลไกการดำเนินงาน.....	149
4.2 ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการพัฒนาการบริหารจัดการของสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏ ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติระบบประกันคุณภาพภายใน กรอบเกณฑ์การ บริหารสู่ความเป็นเลิศและกรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ.....	156
4.3 ตอนที่ 3 รูปแบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงาน ตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศที่เหมาะสมและมีความความเป็นไปได้ ในเชิงปฏิบัติ สำหรับสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	167
5. สรุปผลการศึกษา.....	186
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	186
5.2 การอภิปรายผล.....	199
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	207
บรรณานุกรม.....	210
ภาคผนวก	222
ก แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญบริหารคุณภาพ.....	223
ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิเคราะห์ดัชนีความ สอดคล้องของแบบสัมภาษณ์.....	241
ค รายนามผู้บริหาร ประธานหลักสูตร และผู้ที่เกี่ยวข้องฯ.....	245
ง แบบนำสัมภาษณ์ผู้บริหาร ประธานหลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้องฯ.....	248
จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม.....	261
ฉ รายงานศึกษากรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏ 6 แห่ง.....	267
ประวัติผู้เขียน.....	339

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 การบริหารจัดการคุณภาพการบริหารของสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	158
4.2 การดำเนินการตามวงรอบดังกล่าวในช่วงระยะ 3 ปีการศึกษา เพื่อแปลงเป็นแผนภูมิแบบ Gantt's Chart.....	178

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร.....	20
2.2 พัฒนาการของแนวคิดหลักการด้านการบริหารจัดการคุณภาพ.....	21
2.3 แสดงกรอบแนวความคิด 7-S” ของแมคคินซี (McKinsey 7-S Framework).....	22
2.4 ความสัมพันธ์ของข้อกำหนดในเกณฑ์รางวัลการบริหารสู่ความเป็นเลิศ.....	38
2.5 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2551.....	44
2.6 องค์ประกอบเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ.....	46
2.7 ความสัมพันธ์ของระบบการจัดการกับเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	51
2.8 การพัฒนาองค์กรตามเกณฑ์ระดับพื้นฐาน.....	54
2.9 แนวทางการดำเนินงาน PMQA.....	55
2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่มีบทบาทในการประกัน.....	61
2.11 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก	62
2.12 ความสัมพันธ์ของคหกรรมศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่นๆ.....	65
2.13 โครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2549.....	72
2.14 โครงสร้างการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.....	73
2.15 โครงสร้างการบริหารสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	74
2.16 โครงสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน.....	84
2.17 กลไกการประกันคุณภาพภายในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	89
2.18 โครงสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน.....	92
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	138
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	139
3.3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	141
3.4 การศึกษาเพื่อกำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ของรูปแบบและกลไกการดำเนินงานฯ.....	142
3.5 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา การบริหารจัดการของสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	145

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.6 การนำเสนอรูปแบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศที่เหมาะสมและมีความความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ สำหรับสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	147
4.1 รูปแบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	168
4.2 โครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานและการจัดกลุ่มงานที่ระดับสาขาวิชา.....	170
4.3 กลไกการดำเนินงานที่ระดับสาขาวิชา.....	171
5.1 รูปแบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	191
5.2 โครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานและการจัดกลุ่มงานที่ระดับสาขาวิชา.....	193
5.3 กลไกบริหารเพื่อการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศที่ระดับสาขาวิชา.....	194